

Nr 26.

Ankom till riksdagens kansli den 5 mars 1929 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

Uti den till riksdagen den 4 januari 1929 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1929/1930 har Kungl. Maj:t — jämte det i propositionen förutsatts, att nu gällande grunder för beviljande av dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. skola äga tillämpning jämväl under budgetåret 1929/1930 — under åberopande av det vid propositionen under rubrik: »Utgifterna. För flera huvudtitlar gemensamma frågor; 5. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl.», fogade statsrådsprotokollet över finansärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen besluta, att dyrtidstillägg åt befattningshavare och pensionärer vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, statens domäner och statens reproduktionsanstalt eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar samt dyrtidstillägg åt befattningshavare vid bank- och fondinspektionen, försäkringsinspektionen samt patent- och registreringsverket ävensom dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flottans pensionskassa och statens pensionsanstalt skola utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas, samt att, där arbetslönerna vid arméns och marinens verkstäder och fabriker m. fl. anläggningar äro uppdelade i grundlöner och dyrtidstillägg, kostnaderna för dyrtidstilläggen skola bestridas från vederbörande underhålls- eller anskaffningsanslag.

I enlighet med grunderna för kamrarnas remiss av statsverkspropositionen behandlar utskottet denna framställning med undantag av de delar, som beröra befattningshavarna under jordbruksdepartementet och pensions- och indragningsstaterna.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Vidare har Kungl. Maj:t i förutnämnda till riksdagen den 4 januari 1929 avlåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1929/1930 under de huvudtitlar, vilka äro föremål för statsutskottets be-
Bihang till riksdagens protokoll 1929. 6 saml. 21 häft. (Nr 26.)

handling, föreslagit riksdagen att till bestridande av kostnader för dyrtidstillägg å extra stat för budgetåret 1929/1930 såsom förslagsanslag anvisa

under andra huvudtiteln	kronor	1,650,000
» tredje »	»	260,000
» fjärde »		
• departementet	kronor	45,000
lantförsvaret	»	5,250,000
sjöförsvaret	»	2,150,000
flygvapnet	»	150,000
		7,595,000
under femte huvudtiteln	»	5,000,000
» sjätte »	»	180,000
» sjunde »	»	2,900,000
» åttonde »	»	6,100,000
» tionde »	»	950,000

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehaft vissa inom riksdagen väckta motioner.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 115, av herr *A. J. Bärq* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 218, av herr *E. Hage* m. fl., har hemställts, att riksdagen måtte med anledning av Kungl. Maj:ts förslag till dyrtidstilläggens utgående till befattningshavare i statens tjänst besluta, att nämnda dyrtidstillägg skall utgå för budgetåret 1929/1930 efter samma grunder, som gälla för budgetåret 1928/1929, dock med nedanstående ändringar:

1) stadgandet om minskning av dyrtidstillägget för icke barnförsörjningspliktig befattningshavare, som är under 25 år, utgår,

2) utöver barntillägget och det procentuella dyrtidstillägget utgår ett tillägg enligt nedanstående grunder:

Tillägg till befattningshavare i reglerade verk.

Löneklass	Tilläggens belopp i kronor pr år						
	A-ort	B-ort	C-ort	D-ort	E-ort	F-ort	G-ort
1—8	120	126	132	138	144	150	156
9—12	96	101	106	111	116	121	126
13—14	72	76	80	84	88	92	96
15—16	60	63	66	69	72	75	78

Tillägg till övriga befattningshavare.

Till icke-ordinarie befattningshavare, vilka åtnjuta avlöning efter andra grunder än vad i löneplanen för ordinarie befattningshavare vid de reglerade verken är stadgat, samt till befattningshavare vid oregrerade verk, ävensom

till i statens tjänst anställda arbetare, vilka åtnjuta dyrtidstillägg, skall tillägg utgå å respektive dyrorter med samma belopp, som enligt ovanstående tabell utgår till befattningshavare i reglerat verk, vilka åtnjuta motsvarande avlöning, med iakttagande dock, att befattningshavare, vars avlöning är större än enligt löneklasserna 8, respektive 12 eller 14, men mindre än nästföljande löneklass, alltid skall hänföras till den löneklassgrupp, där tillägget är mindre.

Vidare har herr *A. Spångberg* m. fl. i en inom andra kammaren väckt motion, nr 219, hemställt, att riksdagen må besluta sådan ändring av grunderna för dyrtidstilläggens utgående till i statens tjänst anställda befattningshavare, att de vid 1920 års riksdag fastställda grunderna må tillämpas för löneklasserna 1—16 i kommunikationsverkens lönereglemente och med dem i fråga om lönebelopp jämställda befattningshavare, samt att för högre avlönade befattningshavare skola i sådant avseende tillämpas nu gällande grunder, dock så, att beträffande löneklasserna 16—18 sker den utjämning, som ur löneteknisk synpunkt är nödvändig för att icke den inbördes löneställningen för dessa skall förryckas.

I fråga om de skäl motionärerna anfört till stöd för sina framställningar får utskottet hänvisa till motionerna.

Departementschefen har i ärendet anfört bland annat följande:

»Såsom framgår av redogörelsen för grunderna för dyrtidstilläggen hava nuvarande föreskrifter i ämnet i huvudsakliga delar varit i tillämpning sedan den 1 juli 1923, och upprepade förslag om ändring i de gällande bestämmelserna hava av riksdagen avvisats. De skäl, som hittills varit utslagsgivande för en oförändrad tillämpning av 1923 års dyrtidstilläggsgrunder, synas också allt fortfarande äga giltighet. Härtill kommer, att Kungl. Maj:t den 29 juni 1928 tillsatt en kommitté — 1928 års lönekommitté — med uppdrag att verkställa utredning och avgiva förslag i avseende å bland annat dyrtidstilläggens inarbetande i de fasta löne- och pensionsbeloppen. Vid nu angivna förhållanden synas nuvarande bestämmelser rörande dyrtidstilläggen böra bibehållas utan ändring även för nästkommande budgetår.

Kostnaderna för dyrtidstilläggen under budgetåret 1929/1930 komma att bliva beroende av indexställningen för levnadskostnaderna under budgetårets olika kvartal. Index talens förskjutningar under senare år belysas av efterföljande tablå:

Budgetår	Levnadskostnadsindex				
	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april	Medeltal
1923/1924	174	177	176	173	175
1924/1925	171	174	178	177	175
1925/1926	176	175	174	173	174.5
1926/1927	172	171	171	170	171
1927/1928	169	172	171	171	170.8
1928/1929	173	172	170		

Enligt tablån utgjorde för de båda senast förflutna budgetåren, 1926/1927 och 1927/1928, levnadskostnadsindex i medeltal respektive 171 och 170.8. Under innevarande budgetår har levnadskostnadsindex vid kvartalsskiftena 1 juli och 1 oktober nått upp till 173, respektive 172. Den stegring, för vilken dessa siffror äro ett uttryck, torde emellertid till väsentlig del hava orsakats av vissa prishöjningar av tillfällig art. Vid kvartalsskiftet 1 januari innevarande år har index nedgått till 170. Då några särskilda anledningar att under den närmaste framtiden förvänta prisstegringar icke anses föreligga, synes medeltalet för levnadskostnadsindex jämväl för innevarande budgetår med all sannolikhet komma att nära sammanfalla med medeltalet för budgetåren 1926/1927 och 1927/1928. Under sådana omständigheter synas övervägande skäl föreligga att också vid beräkandet av dyrtidstilläggen för budgetåret 1929/1930 utgå från en medelkostnadsindex av 171, vilket innebär, att den faktiska utgiftsbelastningen under budgetåren 1926/1927 och 1927/1928 i stort sett kan läggas till grund för bestämmandet av anslagsbeloppen för nästkommande budgetår.

De med utgångspunkt från nämnda medelkostnadsindex beräknade kostnaderna för dyrtidstilläggen fördela sig på följande sätt:

	Milj. kr.
<i>Dyrtidstillägg vid affärsverken</i>	28.5
<i>Dyrtidstillägg i övrigt:</i>	
1. Allmänna anslagen till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst å huvudtitlarna II—X	25.7
2. Statsunderstödda undervisningsanstalter	22.5
3. Övriga dyrtidstillägg å huvudtitlarna II—X	0.9
4. F. d. befattningshavare samt änkor och barn m. fl.	9.0
5. Pensionerade båtsmän m. fl.	1.2
	Summa 59.3.
	Tillsammans 87.8.

Senare i dag komma vederbörande departementschefer att i enlighet härmed föreslå upptagande å riksstaten för budgetåret 1929/1930 av erforderliga anslag till dyrtidstillägg.

Dyrtidstillägg åt befattningshavare och pensionärer vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, statens domäner och

statens reproduktionsanstalt eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar samt dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flottans pensionskassa och statens pensionsanstalt utgå för närvarande av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas. Vidare gäller, att, där arbetslönerna vid arméns eller marinens verkstäder och fabriker m. fl. anläggningar äro uppdelade i grundlöner och dyrtidstillägg, kostnaderna för dyrtidstilläggen skola bestridas från vederbörande underhålls- eller anskaffningsanslag. Vad sålunda gäller torde även böra äga tillämpning för budgetåret 1929/1930.

I detta sammanhang ber jag få påpeka, att jag vid anmälan av finansplanen — i anledning av förslag från riksräkenskapsverket — förordat vissa budgettekniska omläggningar dels beträffande inkomsttitlarna inkomst av myntning och justering samt avgifter för granskning av biografbilder liksom däremot svarande utgiftsanslag, dels beträffande inkomsttitlarna bidrag till bankinspektionen, fondinspektionen och försäkringsinspektionen samt patent-, varumärkes- och registreringsavgifter liksom däremot svarande utgiftsanslag. I fråga om den förstnämnda gruppen inkomsttitlar och utgiftsanslag skulle genom omläggningen sambandet mellan respektive inkomsttitlar och anslag brytas. En följd härav blir, att några särskilda anslag för dyrtidstillägg vid mynt- och justeringsverket och vid statens biografbyrå icke längre erfordras, utan böra för dessa verk kostnaderna för dyrtidstilläggen bestridas av respektive huvudtitlars allmänna dyrtidstilläggsanslag. Vad angår den senare gruppen av inkomsttitlar och utgiftsanslag innebär omläggningen, att för bank- och fondinspektionen, försäkringsinspektionen samt patent- och registreringsverket särskilda fonder skola upprättas, till vilka de inflytande inkomsterna av bidrag eller avgifter skola, över anslagen, överföras och från vilka utgifterna skola bestridas. Vidkommande dessa verk böra kostnaderna för dyrtidstilläggen inräknas i de utgiftsanslag, som för respektive verk anvisas, samt dessa kostnader i likhet med verkens övriga utgifter bestridas från respektive fonder.»

I anledning av de yrkanden, som motionsvis framkommit om ändringar i nuvarande grunder för dyrtidstilläggens beräkning, får utskottet erinra om den utredning, som på sista tiden igångsatts rörande ifrågavarande tilläggs inarbetning i de fasta lönerna. I avvaktan på resultaten härav anser utskottet dyrtidstilläggsgrunderna böra bibehållas oförändrade jämväl för nästkommande budgetår.

Departementschefen har utgått från att beräkningen av de olika huvudtitlarnas dyrtidstilläggsanslag skulle ske på grundval av den faktiska belastningen å motsvarande anslag för budgetåren 1926/1927 och 1927/1928. Utskottet har ej funnit anledning frångå den sålunda angivna beräkningsgrunden.

Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förevarande förslag i de delar, detsamma nu är föremål för prövning, hemställer utskottet,

*Utskottets
utlåtande.*

att riksdagen må

a) beträffande befattningshavare, hörande under andra —åttonde samt tionde huvudtitlarna, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herr Bärge m. fl. och herr Hage m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 115 samt II: 218) ävensom den av herr Spångberg väckta motionen (II: 219), besluta, att de för budgetåret 1928/1929 gällande allmänna grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst skola gälla jämväl för budgetåret 1929/1930;

b) besluta, att dyrtidstillägg åt befattningshavare och pensionärer vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar samt dyrtidstillägg åt befattningshavare vid bank- och fondinspektionen, försäkringsinspektionen samt patent- och registreringsverket skola utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas; samt

att, där arbetslönerna vid arméns och marinens verkstäder och fabriker m. fl. anläggningar äro uppdelade i grundlöner och dyrtidstillägg, kostnaderna för dyrtidstilläggen skola bestridas från vederbörande underhålls- eller anskaffningsanslag;

c) till bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg för budgetåret 1929/1930 såsom extra förslagsanslag anvisa

under andra huvudtiteln	kronor	1,650,000	
» tredje »	»	260,000	
» fjärde »	»		
departementet	kronor	45,000	
lantförsvaret	»	5,250,000	
sjöförsvaret	»	2,150,000	
flygvapnet	»	150,000	» 7,595,000
under femte huvudtiteln			» 5,000,000
» sjätte »			» 180,000
» sjunde »			» 2,900,000
» åttonde »			» 6,100,000
» tionde »			» 950,000

Stockholm den 5 mars 1929.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, Olof Olsson, O. Bergqvist, J. Nilsson* i Malmö, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *C. A. Carlsson* i Gävle, *P. A. Dahl, N. J. M. Svensson* i Kompersmåla, *J. G. Walles* och *P. A. Bergström*; samt

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund* i Brattfors, *P. Nilsson* i Bonarp, *C. R. Jansson* i Falun, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson* i Blädinge, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *B. F:son Holmgren, E. J. Wigforss, J. Olofsson* i Digernäs och *J. Jönsson* i Revinge.